

**УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ І НАУКИ
ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«ЛУЦЬКИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ КОЛЕДЖ»
ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ**

Факультет/Відділення _____
Кафедра/Циклова комісія _____

**ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ГУМАНІСТИЧНОГО
ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ**

Курсова робота
з дисципліни « _____ »
студента(ки) _____ курсу _____ групи
спеціальності _____

(ПП)

Керівник:

(посада, вчене звання, науковий ступінь, ПП)

Національна шкала _____

Кількість балів _____ Оцінка ECTS _____

Члени комісії	_____	_____
	(підпис)	(ініціали та прізвище)
	_____	_____
	(підпис)	(ініціали та прізвище)
	_____	_____
	(підпис)	(ініціали та прізвище)

Луцьк – 20__

ЗМІСТ

Вступ	3
Розділ 1. Науково-теоретичні аспекти гуманістичного виховання молодших школярів	6
1.1. Сутність гуманістичного виховання школярів у психолого-педагогічній літературі	15
1.2. Характеристика морально-гуманістичних якостей молодших школярів	20
Розділ 2. Шляхи гуманістичного виховання молодших школярів у практиці сучасного родинного і шкільного виховання	20
2.1. Дослідження реального стану гуманістичного виховання учнів початкової школи ЗОШ № 23 м. Луцька	20
2.2. Шляхи та оптимальні умови гуманістичного виховання дітей молодшого шкільного віку на сучасному етапі	25
Висновки	31
Список використаних джерел	33
Додатки	

Вступ

Процес становлення сучасного суспільства потребує розвитку української національної системи виховання, в основу якої будуть покладені провідні принципи гуманізму та демократизації. Стає очевидним, що активним суспільним суб'єктом має бути людина з високим рівнем свідомості, творчої активності, відповідальності, яка керується у своїй діяльності і поведінці гуманістичними цінностями. Таку людину покликана виховати школа, як соціальний освітній інститут.

Зміст початкової освіти складає основу різнобічного розвитку учнів, формування у них мислення, пізнавальних інтересів, оволодіння навичками здобувати знання. У цей період у молодших школярів інтенсивно формуються інтелектуальні, соціальні і моральні якості. Саме в початковій школі учні отримують основи знань з навчальних дисциплін, правил поведінки, розуміння гуманістичних цінностей, що будуть служити підґрунтям їхньої успішної діяльності та поведінки впродовж усього життя.

Аналіз наукових джерел засвідчив, що проблема гуманістичного виховання молодших учнів досліджувалася різними авторами. Так у ряді наукових робіт відображено важливі аспекти означеної проблеми: загальнотеоретичні засади гуманізації виховання молодших школярів а урочній та позаурочній діяльності, перетворення школи в «майстерню гуманності» викладені у працях Я. Коменського, А. Макаренка, В. Сухомлинського; психологічні аспекти гуманістичного виховання розкриті у працях І. Беха, О. Бодальова, М. Боришевського, О. Киричука, Г. Костюка, Е. Помиткіна; сутність та структура етично-моральних цінностей у сучасній вітчизняній системі виховання обґрунтовані в роботах Т. Аболіної, О. Вишневського, Е. Корнієнко, М. Красовицького, О. Сухомлинської.

Актуальність дослідження зумовлена низкою наявних протиріч між: соціальним запитом суспільства на гуманну особистість і традиційною

системою виховання; необхідністю ефективного цілеспрямованого виховання гуманістичних цінностей у молодшого школяра.

Здійснений аналіз праць дав змогу стверджувати, що найсприятливішою для гуманістичного виховання в учнів початкової школи є їхня діяльність в урочний та позаурочний час. Вони разом із педагогами, на основі партнерства беруть участь у суспільно значимій діяльності, в процесі якої вправляються в здійсненні суспільно значущих вчинків на основі гуманістичних цінностей. Молодші школярі залучаються до роботи в різних творчих об'єднаннях (гуртках, студіях) відповідно до інтересів, добровільного вибору, що сприяє самореалізації особистості, розвитку її індивідуальних нахилів і здібностей.

Наявність означених суперечностей, актуальність цієї проблеми, її важливість для теорії і недостатній рівень розробленості щодо практики виховання обумовили вибір **теми дослідження**: «Психолого-педагогічні умови гуманістичного виховання молодших школярів».

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати, розробити педагогічні умови, зміст, форми і методи гуманістичного виховання учнів початкових класів.

Досягнення поставленої мети передбачає вирішення таких **завдань дослідження**:

1. З'ясувати стан досліджуваної проблеми в педагогічній теорії та виховній практиці сучасної початкової школи.
2. Проаналізувати сутність та уточнити зміст поняття «гуманістичне виховання» щодо учнів початкових класів.
3. Визначити зміст, форми, методи та педагогічні умови гуманістичного виховання молодших школярів.

Об'єкт дослідження – процес гуманістичного виховання молодших школярів.

Предмет дослідження – педагогічні умови, зміст, форми та методи гуманістичного виховання молодших учнів.

Методи дослідження – аналіз і узагальнення психолого-педагогічної методичної літератури для визначення теоретичних основ дослідження, вироблення наукових підходів до розуміння сутності та змісту гуманістичного виховання учнів початкових класів, бесіди, тестування, анкетування, творчі завдання, проєктивні методики.

Експериментальна база дослідження. Дослідна експериментальна робота проводилась у початкових класах загальноосвітньої школи № 23 м. Луцька.

Структура роботи. Дослідження складається із вступу, двох розділів, висновків. Бібліографія включає 37 найменувань. У роботі подано 3 рисунки та 2 таблиці. Додатки займають 7 сторінок. Обсяг роботи – 43 сторінки друкованого тексту.

Розділ 1

Науково-теоретичні аспекти гуманістичного виховання молодших школярів

1.1. Теоретичні засади гуманістичного виховання школярів у психолого-педагогічній літературі

Гуманістичне виховання спрямоване на виховання в людини найціннішої моральної якості – людяності. Слово «гуманізм» латинського походження, воно означає «людський, людяний», тобто повагу до людини, віру в її сили та можливості, інтерес до її внутрішнього світу тощо [13, с. 74].

Одним з головних завдань школи гуманісти минулого вважали формування в людини таких високих моральних якостей, які б підносили велич її особистості. На їх думку, ідеї гуманістичного виховання можна здійснити за допомогою гуманістичних дисциплін, зокрема кращих творів античної літератури. Центральне місце у вихованні гуманісти минулого відводили моральному вихованню. Релігію й особистий приклад вихователя вони вважали головними його засобами. Гуманісти-педагоги виступали проти тілесних покарань, захищали права дітей на повагу, виступали проти суворої шкільної дисципліни.

У творі «Еміль, або про виховання» Руссо відводить надзвичайну роль вихователю: «Вихователь! Яка піднесена потрібна тут: душа!» – пише він.

1.2. Теоретичні засади гуманістичного виховання школярів у психолого-педагогічній літературі

Гуманістичне виховання спрямоване на виховання в людини найціннішої моральної якості – людяності. Слово «гуманізм» латинського походження, воно означає «людський, людяний», тобто повагу до людини, віру в її сили та можливості, інтерес до її внутрішнього світу тощо [13, с. 74].

Одним з головних завдань школи гуманісти минулого вважали формування в людини таких високих моральних якостей, які б підносили

велич її особистості. На їх думку, ідеї гуманістичного виховання можна здійснити за допомогою гуманістичних дисциплін, зокрема кращих творів античної літератури. Центральне місце у вихованні гуманісти минулого відводили моральному вихованню. Релігію й особистий приклад вихователя вони вважали головними його засобами. Гуманісти-педагоги виступали проти тілесних покарань, захищали права дітей на повагу, виступали проти суворої шкільної дисципліни.

Розділ 2

Шляхи гуманістичного виховання молодших школярів у практиці сучасного родинного і шкільного виховання

2.1. Дослідження реального стану гуманістичного виховання учнів ЗОШ № 23 м. Луцька

Відомо, що процес становлення особистості у дитини відбувається успішніше, якщо у неї виробляється чи вже є позитивне ставлення до тих чи інших моральних якостей. Щоб встановити оцінні ставлення учнів початкових класів, ми запропонували 60 учням 1-Б, 2-Б, 3-Б, 4-Б класів (по 15 школярів кожного класу) ЗОШ № 23 м. Луцька запитання: «Чи хотів би ти бути доброю людиною?», «Що тобі подобається в інших людях?», «Що тобі не подобається в інших людях?»

Відповіді на перше запитання показали, що всі без винятку молодші школярі позитивно ставляться до добрих людей, але простежується тенденція до ідеалізації: «Всі люди хороші, всіх людей люблю», тобто переважає альтруїстичний підхід.

Аналізуючи відповіді на запитання «Що тобі подобається в інших людях?», ми встановили:

- першокласники у своїх товаришів відшукували позитивні й негативні якості;
- у дівчаток-першокласниць поняття доброти; розумілося як ввічливість, повага до старших, поступливість, старанність у навчанні;
- у хлопчиків поняття доброти виражалось у тих якостях, які вони найбільше цінують (не скупий, не ображає).

Висновки

У ході проведеного дослідження було зроблено такі висновки і узагальнення:

1. З'ясовано стан досліджуваної проблеми в педагогічній теорії та виховній практиці сучасної початкової школи. Таким чином, гуманістичне виховання має бути поставлене в центр освітнього процесу початкової школи. В цьому процесі діяльності вчителя (вихователя) його особистість відіграє найважливішу роль, є основним носієм гуманістичних ідей, почуттів, дій. Сьогодні у молодших учнів слід виховувати такі якості, як совість, милосердя, людяність.

2. Проаналізовано сутність та уточнено зміст поняття «гуманістичне виховання» щодо учнів початкових класів. Гуманістичне виховання спрямоване на виховання в людини найціннішої моральної якості – людяності. Слово «гуманізм» латинського походження, воно означає «людський, людяний», тобто повагу до людини, віру в її сили та можливості, інтерес до її внутрішнього світу. Виявлено, що важливими морально-гуманістичними якостями молодших школярів є: чуйність, взаємодопомога, дисциплінованість, відповідальність, турботливість, критичність і самокритичність, єдність слова і діла, бережливість, сила волі, працьовитість, активність, старанність.

Сутність гуманістичного виховання розкрито в таких його актуальних завданнях: формування в учнів моральних понять, переконань; виховання і розвиток у школярів гуманних почуттів (любові до Батьківщини, відданості їй, національної самосвідомості, поваги до своїх батьків і рідних тощо); прищеплення школярам навичок, звичок моральних дій; виховання і закріплення у школярів гуманістичних рис характеру (доброти, чуйності, щедрості, совісності, чесності і терпимості та ін.); формування потреб у самовдосконаленні і самовихованні.

3. Визначено зміст, форми, методи та педагогічні умови

гуманістичного виховання молодших школярів. Життєва практика показує, що гуманістичне виховання починається з виховання гуманних якостей у сім'ї: любові до матері, батька, обов'язку перед ними, вміння дорожити гідністю сім'ї. Вихователю треба затверджувати в серці дитини почуття турботливості про матір. На думку В. Сухомлинського, життя для людей – це передусім бути справжнім сином або донькою своїх батьків.

Проведене експериментально-педагогічне дослідження спонукало нас до думки, що виховний процес ефективний лише в тому випадку, якщо вчитель, вихователі збагачують учнів гуманістичними знаннями, виробляють оцінні судження і ставлення до тих чи інших морально-гуманістичних якостей, залучають молодших школярів до громадсько-корисної діяльності.

Можна виокремити такі шляхи розв'язання завдань гуманістичного виховання:

1. Життєдіяльність сім'ї, цілеспрямований вплив її на формування моральних цінностей дитини впродовж життя батьків. Аби сім'я ефективно виконувала свої функції виховання моральності, потрібна достатня психолого-педагогічна культура батьків.
2. Педагогічна діяльність дошкільних виховних закладів.
3. Освітньо-виховна діяльність загальноосвітніх навчально-виховних закладів (шкіл, ліцеїв, гімназій, колегіумів).
4. Діяльність професійних навчально-виховних закладів (професійно-технічних училищ, вищих навчальних закладів).
5. Функціонування засобів масової інформації (радіо, телебачення, кіно, газет, журналів, художньої літератури та ін.).
6. Діяльність мистецьких організацій (театрів, музеїв, консерваторій, клубів, будинків культури, кінотеатрів та ін.).
7. Соціально-виробнича діяльність громадян на підприємствах, в організаціях.

Список використаних джерел

1. Астрахан Н. І.
2. .
- 3.

**(нумерація сторінок, з другої сторінки, зверху в
правому кутку)**

Додатки

Додаток А

Конспекти занять на морально-етичну проблематику

ДРУЖБА

Мета. Дати дітям узагальнені поняття про те, що друг – це той, із ким цікаво гратися, розмовляти, трудитися, друг завжди прийде на допомогу, може навчити хорошему, поділитися тим, що має; виховувати бажання оволодівати мистецтвом дружби і товаришування; допомагати зрозуміти поняття «дружба» на простих ситуаціях.

Хід заняття

(Слухання казки про жабку).

Жила на березі лісового озера жабка, вона була зелена-презелена. Дивлячись в озеро на своє зображення, вона з сумом говорила: «Яка я негарна, ніхто зі мною не грається, усі зайняті своїми справами». Якось мешканці лісу організували бал і запросили жабку. – «Що ж я одягну?» – засумувала жабка, їй дуже хотілося повеселитися з друзями. Дізналися про її біду друзі: їжачок і бджілки, та вирішили допомогти, їжачок пошив своїми голочками із яскравих пелюсточок квітів гарну сукню, а веселі бджілки, зробили із крапельок роси блискуче намисто. Задоволена жабка танцювала на балу і думала, як добре, що у неї є справжні друзі.

- Кого можна назвати другом?
- Що таке дружба? У кого з вас є друг?
- Чи можуть рослини чи тварини дружити з людьми?
- З ким би ти хотів потоваришувати і чому? Для чого потрібний надійний друг?

Ситуації морального вибору.

- Ти приніс у школу нову іграшку, а твій друг ненавмисно зламав її.
- Бігаючи по майданчику, твій друг випадково зачепив тебе і штовхнув. Ти впав і забився.